معاهده‌ای که موجب اعدام امضاکننده‌اش شد

هامون سومین دریاچه بزرگ ایران پس از دریای خزر و دریاچه ارومیه و هفتمین تالاب بین‌المللی جهان است. دو سوم این تالاب در کشور افغانستان قرار دارد و حیات آن و ۸۰ درصد معاش مردم سیستان به رودخانه هیرمند وابسته است که از کوه‌های افغانستان سرچشمه می‌گیرد؛ اما چند سالی است که آبی از هیرمند روانه هامون نشده است. در حالی که براساس معاهده بین‌المللی ایران و افغانستان در سال ۱۳۵۱ باید سالانه ۸۵۰میلیون مترمکعب و به عبارتی ۲۱ مترمکعب آب در هر ثانیه به عنوان حقابه از هیرمند وارد هامون شود. در چند سال اول این اتفاق افتاد اما به مرور کمتر شد و در سال‌های اخیر با قطع شدن آن، این دریاچه بین‌المللی خشک شده و تبعات بسیاری را برای مردم منطقه از جمله قطع شدن امرار معاش نیم میلیون از مردم سیستان و بلوچستان به همراه داشته است.

براساس تحقیقات انجام شده توسط گروه سازنده این مستند، موضوع آب در افغانستان به ماجرای ملی شدن صنعت نفت در ایران شبیه دانسته شده و معلوم می‌شود چندی پس از امضای این معاهده، موسی شفیق به جرم خیانت به کشورش اعدام شده است!

زوم

گزارش

سعیده سادات سیداختیاری | خشکسالی و گرمای هوا در سال‌های اخیر بار دیگر مسئله حقابه ایران از رود هیرمند را پر رنگ کرده است. حقابه‌ای که طبق معاهدات بین‌المللی باید توسط افغانستان تأمین شود. وجود دست‌های پشت پرده یا اربابان نامرئی و استفاده سیاسی از آب در تأمین حقابه تالاب بین‌المللی هامون از عوامل خلف وعده در معاهده بین ایران و افغانستان از گذشته تا به امروز است که در مستندی با نام «میراب» واکاوی و با ارائه مستندات به تصویر کشیده شده است. میراب نام مستند تولید شده توسط سازمان رسانه‌ای اوج است که با کوشش محسن اسلام‌زاده و سفر تحقیقی وی و گروهش به افغانستان انجام شده است. در این مستند زوایای پنهان مربوط به تالاب بین‌المللی هامون از جمله وجود رد پای اربابان نامرئی در تأمین حقابه این تالاب و تاریخچه مربوط به معاهده مشترک ایران و افغانستان مورد بررسی قرار گرفته که کمتر به آن پرداخته شده است.

نگاهی به مستند «میراب» که به حقابه تالاب هامون می‌پردازد

روایت اربابان نامرئی هیرمند

■ **سد کمال خان، بزرگ‌ترین عامل خشکی تالاب هامون**

حقابه هامون از هیرمند سالانه از طریق سیلاب‌ها تأمین می‌شد اما با احداث سد انحرافی کمال‌خان در ۴ فروردین ۱۴۰۰ در ۷۰ کیلومتری مرز ایران بر بستر اصلی رودخانه در ولایت نیمروز، این حقابه هم از ایران گرفته و جاری نشدن آن به سمت ایران شدت گرفت که پیامدهای اقتصادی، زیست محیطی و اجتماعی زیادی برای ایران و همچنین شهرهای مرزی افغانستان به همراه داشته است. از جمله این اثرات می‌توان به از بین رفتن فرصت‌های شغلی مردم منطقه، افزایش مهاجرت ساکنان سیستان و برخی شهرهای مرزی افغانستان اشاره کرد که خانه‌های خالی شده در روستاها و برخی مناطق مرزی دو کشور به خوبی در تصاویر مستند قابل مشاهده است.

■ **آشکار شدن نیت آمریکا از ساخت سد کجکی**

به گزارش مستند میراب، پس از استقرار یک حکومت با ثبات در افغانستان از دهه ۵۰ تلاش برای سدسازی در این کشور آغاز و سد کجکی به عنوان قدیمی‌ترین سد روی رودخانه هیرمند در سال ۱۹۵۳ یا ۱۳۴۵ شمسی توسط یک شرکت آمریکایی وابسته به آژانس توسعه جهانی ساخته شد. ساخت این سد نه تنها میزان ورود آب به ایران را کاهش داد بلکه پس از گذشت مدتی، ثمره این پروژه برای خود کشور افغانستان و نیت آمریکایی‌ها از احداث این سد نیز مشخص شد و آن تبدیل شدن افغانستان به بزرگ‌ترین مرکز کشت خشخاش و تولید موادمخدر در دنیا بود که به خاطر رسیدن نمک به زمین‌های زراعی در اثر بالا رفتن آب ذخیره شده در پشت سد ایجاد شد و تنها گیاهی که در این شرایط می‌توانست رشد کند خشخاش بود. این فیلم نشان می‌دهد افغانستانی‌ها قربانی اهداف پشت پرده آمریکایی‌ها شدند.

■ **رد پای اربابان نامرئی در معاهده هیرمند**

نفوذ و برنامه پنهان آمریکا تنها محدود به سد کجکی نبود بلکه رد پای این نفوذ سال‌ها بعد در معاهده سال ۵۱ رودخانه هیرمند نیز خود را نشان داد. در آن زمان مفاد معاهده، مورد توافق ایران نبود چراکه آسیب‌های زیادی را برای مردم سیستان به وجود می‌آورد اما پس از مدتی این معاهده به دلایل نامشخصی مورد موافقت ایران قرار گرفته و امضا شد. بر اساس روایت مستند میراب، امیر اعلم که از چهره‌های بانفوذ دربار پهلوی بود در کتاب خاطرات خود از اربابان نامرئی می‌گوید که در معاهده سال ۵۱ دست داشتند. یکی از این افراد «جان لیلین» یهودی است که بعدها به خاطر تلاش‌هایش برای معاهده هیرمند توسط رئیس سازمان سیا مورد قدردانی قرار گرفت؛ معاهده‌ای که در آن حقابه هامون در نظر گرفته نشده بود!

■ **سیاست هیدروپلتیکی افغانستان در برابر ایران**

افغانستان پس از سد کجکی، ساخت سد کمال خان را برنامه‌ریزی کرد. با فاصله چند دهه، اشرف غنی نخست‌وزیر افغانستان با تجربه از گذشتگان خود، از آب بهره‌برداری سیاسی یا هیدروپلتیکی کرده و با افتتاح سد کمال خان از معامله آب با ایران سخن به میان آورد و در ازای آزادسازی آب به سمت ایران طلب نفت کرد.

سخنان اشرف غنی نوعی دهن کجی به مواضع ایران بوده و بازتاب گسترده‌ای در شبکه‌های مجازی و فضای رسانه‌ای ایجاد کرد اما با رویکرد محافظه‌کارانه دولت ایران مواجه شد.

نیت دولت افغانستان از احداث سد کمال خان برای اعمال سیاست علیه ایران و استفاده از آب به عنوان ابزار هیدروپلتیکی در آنجا بیشتر خودرانشان می‌دهد که در ساخت این سد طوری برنامه‌ریزی شده که آب سرریز سد به جای جاری شدن به سمت ایران، با انحراف ۱۸۰ درجه به زمین‌های شوره‌زار «گودزره» در زمین‌های افغانستان هدایت شده و به هدر می‌رود! موضوعی که در تحقیقات میدانی اثر ساخته شده توسط محسن اسلام‌زاده به‌وضوح دیده می‌شود.

■ **آزادسازی آب هیرمند؛ پرونده ناتمام**

پس از آزادسازی موقت آب هیرمند در فصل پربارش توسط طالبان در سال گذشته، این روند تا به امروز ادامه‌دار نبوده و موضوع پرونده معاهده هیرمند همچنان به خاطر کارشکنی افغانستان و محافظه‌کاری دولت ایران مفتوح مانده است و هامون خشک نیز همچنان از سال ۵۱ به این طرف در انتظار رسیدن حقابه خویش و عملی شدن تعهدات افغانستان است.

با توجه به اینکه هامون یک تالاب بین‌المللی بوده و مشمول قوانین مجامع بین‌المللی است، ضرورت دارد نهادهای مختلف حاکمیتی در داخل کشور از جمله وزارت خارجه، سازمان محیط زیست، وزارت نیرو و مجلس با هم‌افزایی به صورت جدی در راستای تحقق معاهده این تالاب بین‌المللی قدم برداشته و از ظرفیت‌های موجود در این زمینه از جمله اشتراکات فرهنگی، دینی و ظرفیت‌های محلی مانند مشارکت ریش سفیدان و رؤسای طوایف و قبایل شهرهای مرزی ایران و افغانستان بهره برده و این مشکل را برطرف نمایند. ظرفیت‌هایی که صحت و توانمندی آن‌ها با بررسی و اهتمام گروه مستندساز میراب گردآوری شده و اعلام نظرهای صورت گرفته توسط برخی کارشناسان و مسئولان این حوزه نیز در فیلم گواه این مطلب است.

چرا میراب؟

محسن اسلام‌زاده، کارگردان: میراب، مقسم آب است. کسی که آب را به عدالت بین صاحبان آن تقسیم می‌کند. آنچه در مستند «میراب» تلاش شده پرداخته شود همین توزیع عادلانه آب است. این مستند را در دی‌ماه ۱۴۰۰ شروع کردیم و برای تولید آن بین دو کشور ایران و افغانستان در تردد بودیم. مشکل آب بین ایران و افغانستان یک مشکل ۱۵۰ ساله است و بالاخره باید این موضوع به‌شکل عادلانه حل شود.

گزارش

قدس

رپورتاژ آگهی

هشدارهای بهداشتی را جدی بگیریم

جولان کرونا در مازندران
تلاطم جمعیتی قوز بالای قوز

ساری- حسین احمدی: کرونا در میان کم‌توجهی‌ها آرام آرام از خواب چندماهه بیرون آمده و آمار مبتلایان هر روز در حال افزایش است. مازندران همچون سایر نقاط دیگر کشور تغییر رنگ داده و پررنگ‌تر شده و شرایط هفته‌های اخیر نشانه‌هایی از آغاز روند همچنان صعودی موج هفتم کرونا دارد. رنگ قرمز بار دیگر به مازندران بازگشته و تعداد شهرهای با رنگ نارنجی و زرد نیز رو به افزایش است. شمار بستری‌ها پس از دو ماه بار دیگر سه رقمی شده و روند افزایشی تخت‌های بستری ادامه دارد. و تقریبا تعداد مراجعات نسبت به هفته قبل بیش از ۷ برابر شده است.

از طرفی دیگر، بی‌توجهی به رعایت پروتکل‌های بهداشتی در مازندران طی هفته‌های گذشته سبب شده که سرعت شیوع کرونا در این استان نسبت به بسیاری از استان‌های دیگر بیشتر باشد.

در این میان نقش مسافرت ها را نمی توان نادیده گرفت و تلاطم جمعیتی مازندران بر قرمزی کووید افزوده و قوز بالای قوز شده است.

افزایش ۷ برابری کووید در مازندران

به گفته رئیس دانشگاه علوم پزشکی مازندران، تعداد مراجعات به مراکز درمانی در دو هفته اخیر به بیش از ۷۰۰ نفر در روز رسیده است.

دکتر فرهاد غلامی در این ارتباط می‌گوید: مراجعات به مراکز درمانی مازندران بیشتر شده و این نشان می‌دهد که ویروس کرونا با سرعت بیشتری در حال انتقال و گسترش است. در چنین شرایطی همچنان رعایت پروتکل‌های بهداشتی و استفاده از ماسک توصیه می‌شود تا مانند ماه‌های گذشته ویروس کنترل شود.

وی می‌افزاید: تعداد مراجعات نیز بیش از ۷ برابر شده؛ بنابراین نمی‌توان گفت که کرونا کنترل شده است.

وی درباره دلایل باور بی‌خطر شدن کرونا در جامعه تصریح می‌کند: طبیعتاً تزریق واکسن، جامعه را به ضریب قابل توجهی از ایمنی رسانده و حدود ۹۵ درصد از جمعیت هدف استان دز نخست و نزدیک به ۸۵ درصد نیز دز دوم واکسن کرونا را تزریق کرده‌اند.

ضمن اینکه در موج ششم، جمعیت قابل توجهی به کرونا مبتلا شدند بنابراین ایمنی اولیه در افراد به دلیل تزریق واکسن و ابتلای قبلی وجود دارد. به همین دلیل شاهد درگیری‌های شدید بر اثر ابتلا به کرونا در جامعه نیستیم. اما این تضمین کننده بی‌خطر ماندن کرونا نیست چراکه ایمنی افراد پس از چند ماه کاهش یافته و اگر پروتکل‌ها رعایت نشود، بیماری مجدد اشعله‌ور می‌شود که تاحدزیادی این امر رخ داده و همچنان به پیش می‌رود.

رئیس دانشگاه علوم پزشکی مازندران خاطرنشان می کند: قطعا واکسیناسیون توانسته جلوی مرگ‌های گسترده ناشی از کرونا را بگیرد. اما این ایمنی تضمین نمی‌دهد که افراد الزاما به کرونای خفیف مبتلا شوند. نباید فراموش کنیم که بسیاری از افراد جامعه در دسته گروه‌های پرخطر قرار دارند و همواره خطر کرونا آن‌ها را تهدید می‌کند. افراد دارای بیماری‌های زمینه‌ای، سالمندان و بانوان باردار در این دسته قرار دارند که ممکن است کرونا باز هم آنها را هدف هجوم و همه‌گیری‌اش قرار دهد.

دکتر غلامی می‌افزاید: توصیه ما این است که پروتکل‌های بهداشتی حتما رعایت شود و استفاده از ماسک جدی گرفته شود.

وی بر لزوم تزریق دز چهارم واکسن کرونا برای پیشگیری از آسیب‌های کووید تاکید می کند و یادآور می شود: تزریق دز چهارم واکسن کرونا برای افرادی که ۶ ماه از زمان دریافت دز سوم واکسن‌شان گذشته باشد، آغاز شده است. ضمن اینکه گروه‌های پرخطر نیز باید دز چهارم واکسن را دریافت کنند تا از ایمنی بیشتری برخوردار شوند. همه افراد می‌توانند اطلاعات مربوط به دریافت دز چهارم واکسن را از مراکز بهداشت سراسر استان دریافت کنند. انتظار داریم همه مردم استان با توجه به از سرگیری شیوع کرونا و افزایش آمارها، همکاری و همراهی لازم برای توقف این روند را داشته باشند.

دکتر غلامی خاطرنشان می کند: آمارهای جدید سازمان بهداشت جهانی در مورد همه‌گیری کرونا، خبر از افزایش ۱۸ درصدی مبتلایان می‌دهد یعنی کرونا در همه نقاط جهان با چند هفته فاصله در حال اوج‌گیری است. علت این اوج‌گیری هم گسترش سویه‌های BA.4 و BA.5 عنوان شده چراکه این سویه‌ها فرار از ایمنی دارند؛ چه ایمنی از ابتلای طبیعی و چه ایمنی ناشی از واکسن. وجود نوعی گریز از واکسن و گریز از سیستم ایمنی باعث می‌شود احتمال ابتلا بیشتر شود.

مثبت شدن ۶۰ درصد تست‌های کرونا

با آغاز پیک هفتم کرونا در کشور و به تَبَع آن در استان، معاون بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی مازندران در راستای آگاهی بخشی جامعه، جزئیات این همه‌گیری را تشریح کرد.

همانگونه که در تمام گفتگوهای خبری در زمینه کرونا؛ بر زدن ماسک، رعایت فاصله اجتماعی و تزریق واکسن تاکید می شود، این برنامه هم مستثنی نبوده و معاون دانشگاه علوم پزشکی مازندران از شهروندان مازنی خواست توصیه‌های بهداشتی را جدی بگیرند.

دکتر عباس علیپور با اعلام اینکه میزان بیماران سرپایی طی ۳ هفته گذشته روند صعودی گرفته است، از ۷ برابر شدن میزان مراجعین سرپایی و بستری خبر داد.

معاون بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی مازندران با اشاره به اینکه بررسی‌ها طی دو هفته اخیر نشان می‌دهد که ۶۰ درصد تست ها در مراجعات به مراکز درمانی استان مثبت می‌شود، پایین آمدن ایمنی جامعه، عدم رعایت شیوه‌نامه‌های بهداشتی و بالا بودن تلاطم جمعیتی و افزایش حجم مسافرت ها را علل شیوع کرونا در استان عنوان می کند و می گوید: در چنین شرایطی برای افزایش ایمنی، واکسیناسیون ضروری است.

علیپور ادامه می دهد: اکنون با گذشت حدود ۶ ماه از زمان واکسیناسیون نوبت سوم بخش قابل توجهی از مردم مازندران، سطح عمومی ایمنی جامعه در برابر کرونا پایین آمده و لذا توصیه می‌کنیم مردم ضمن تزریق واکسن یادآور (نوبت چهارم)، نسبت به اصول بهداشت فردی و اجتماعی توجه ویژه‌ای داشته باشند.

وی می افزاید: نظر همیشگی کمیته علمی ستاد کرونا این بوده که رعایت مسائل بهداشتی همچنان باید جدی گرفته شود.

دکتر علیپور یادآور می‌شود: سویه‌های BA4 و BA5 برای ما مشکل ساز می‌شود. اکثر کشورهای غربی، استرالیا و بسیاری از کشورهای آمریکای شمالی گزارش‌های ابتلای بسیار بالایی از این دو سویه می‌دهند و این سویه زیرشاخه دیگری از اُمیکرون است و هنوز تغییر رفتار محسوسی نسبت به اُمیکرون‌های اولیه نداشته است که بافت ریه را تحت تأثیر جدی قرار دهد. سردرد، گلودرد، سرفه‌های خشک و درد قفسه سینه همان علائم مرسوم کروناست که در روزهای تابستان در بعضی موارد اسهال و استفراغ هم به آن اضافه شده و حال عمومی بیمار را وخیم‌تر می‌کند.

معاون بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی مازندران با یادآوری اینکه خطر ابتلا به بیماری کرونا با ورود حجاج و برگزاری مراسم محرم بسیار جدی است، می گوید: به منظور جلوگیری از انتشار ویروس کرونا، تمام حجاج بیت‌الله‌الحرام هنگام ورود به فرودگاه با عبور از مقابل دستگاه تب‌سنج دیجیتالی، غربالگری و تست می‌شوند تا در صورت ابتلا خود را قرنطینه کنند.

دکتر علیپور رعایت پروتکل های بهداشتی و فاصله گذاری اجتماعی توسط حجاج و خانواده شان را ضروری می داند و از آنان می خواهد تعداد مستقبلین در فرودگاه را کاهش داده و حتی المقدور مراسمی در این راستا برگزار نکنند.

وی با بیان اینکه قوانین و مقررات بهداشتی و درمانی در مقوله رنگ‌بندی شهرها به کرونا باید رعایت و عملیاتی شود، یادآور می شود: همه اصناف و دستگاه‌های اجرایی باید قوانین بهداشتی را طبق رنگ‌بندی رعایت کنند و این مقوله در ستاد پیشگیری و مقابله با کرونا استان تاکید شده است.

دُز یادآور، اثربخش است

معاون بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی مازندران با بیان اینکه در تمام شهرهای استان حداقل یک مرکز تجمیعی واکسیناسیون از ۸ صبح لغایت ۸ شب دایر شده است، می‌گوید: بیش از ۴۵۰ مرکز نمونه گیری در استان فعال هستند و به همه بیماران توصیه می کنیم اگر علامتدار شدند، حتماً تست دهند.

دکتر علیپور اضافه می کند: شهروندان با مراجعه به سامانه maz1401.ir می توانند از آدرس مراکز واکسیناسیون و نمونه‌گیری مطلع شوند.

معاون بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی مازندران در رابطه با این سوال که واکسن های موجود دارای تاریخ انقضا هستند، توضیح می دهد: خیال شهروندان از این بابت راحت باشد چراکه سازمان غذا و دارو نظارت کاملی بر سلامت واکسن‌ها مطابق معیارهای علمی و بین‌المللی دارد.

دکتر علیپور می‌افزاید: سازمان غذا و دارو در ابتدا انقضا واکسن ها را شش ماهه درنظر گرفت و در ادامه با بررسی پایداری مولکولی، و اطمینان کامل از سلامت واکسن‌ها، دوره استفاده را قدم به قدم افزایش داد.

وی با اعلام اینکه تاکنون مورد اثبات شده ای در رابطه با عوارض شدید تزریق واکسن ها در مجموعه دانشگاه علوم پزشکی مازندران نداشتیم، خاطرنشان می کند: عوارض خفیف واکسن مانند تب، بدن درد، و درد محل تزریق در مورد همه واکسن‌ها وجود داشته و همه ما که از کودکی واکسن زده ایم، چنین تجربه ای را داشته ایم. اما در صورت شک به عوارض شدید منتسب واکسن در شبکه های بهداشت و درمان و نهایتاً دانشگاه علوم پزشکی در کمیته ای توسط متخصصین مربوطه مورد بررسی قرار می‌گیرد.

رئیس مرکز بهداشت مازندران ادامه می دهد: نگرانی اصلی متخصصان و کادر درمان از تعداد زیاد موارد ابتلاست که می‌تواند مجدداً بیمارستان‌ها را درگیر کند و منابع انسانی حوزه درمان را دوباره به‌سوی خود سوق دهد.

دکتر علیپور می گوید: افراد دارای بیماری‌های زمینه‌ای، افراد مسن و سالخورده به‌ویژه گروه سنی بالای ۸۰ سال و اکثر افرادی که واکسن نزده‌اند در گروه آسیب‌پذیر قرار می‌گیرند که باید به توصیه‌های بهداشتی اعم از زدن ماسک در اماکن عمومی و رعایت فاصله اجتماعی نسبی توجه ویژه داشته باشند.

معاون بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی مازندران با بیان اینکه BA.4 و BA.5 به مراتب از اُمیکرون سرایت‌پذیری بیشتری دارند و می‌توانند موارد بستری را در کشور بالا ببرند، توکید می‌کند: همه افراد جامعه امسال یک دُز واکسن بزنند. کسانی که دو دُز زده‌اند، حتماً دُز سوم را دریافت کنند و افراد مسن و بیماران خاص حتماً برای دُز چهارم اقدام کنند. کسانی که ۶ ماه از آخرین دُز واکسن شان گذشته، تزریق واکسن را جدی بگیرند تا دوباره قبل از شروع بیماری‌های فصلی بتوانیم ایمنی جمعی جامعه را تا حد مناسبی افزایش دهیم.

پرونده الکترونیک در دسترس شهروندان

معاون بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی مازندران با اشاره به اینکه پرونده الکترونیک شهروندان در اختیارشان قرار می‌گیرد، یادآور می شود: با در دست داشتن کدملی، پرونده پزشکی افراد در سطح یک قابل رؤیت است تا درمانگران به‌راحتی از وضعیت پزشکی بیمارشان مطلع شوند. این پروژه تا چند هفته دیگر ان شاالله مورد بهره برداری عمومی قرار خواهد گرفت.

دکتر علیپور با تاکید بر اینکه نقش پزشک خانواده در زمینه درمان کووید چشمگیر بود، افزود: استان‌های دیگر که طرح پزشک خانواده در آنجا اجرایی نشده است در دوران کرونا دچار زحمات فراوانی شدند.

وی با بیان اینکه از ظرفیت بالقوه پزشک خانواده بخوبی استفاده نکردیم، یادآور می شود: طی ۲ سال گذشته بیش از ۹۵ درصد مازندرانی ها حداقل یک خدمت از پزشک خانواده دریافت کردند و ۴۸ درصد توسط پزشکان خانواده خود یک بار ویزیت شده‌اند.